

Hogeschool van Arnhem en Nijmegen

B Communication & Multimedia Design

Beperkte opleidingsbeoordeling

006a2024.09

Samenvatting

In oktober 2024 is de bestaande bacheloropleiding Communication and Multimedia Design van Hogeschool Arnhem Nijmegen bezocht door een visitatiepanel van NQA. Deze opleiding wordt aangeboden in een voltijd- en een deeltijdvariant.

Het panel beoordeelt de opleiding in zijn geheel als **positief**. De opleiding is onderdeel van de Academie IT & Mediadesign, en telt ongeveer 800 studenten: er zijn ongeveer 700 studenten in de voltijdopleiding, en ongeveer 100 in de deeltijdopleiding. Het aantal studenten is sinds een aantal jaren aan het dalen, vanwege demografische ontwikkelingen, maar ook landelijk neemt het aantal studenten van CMD-opleidingen af. Dit is mede waarom de opleiding in de afgelopen twee jaar in een stevige transitie zit. Sinds 2022 is de opleiding met een nieuw curriculum gestart, opgebouwd door een toegewijd docententeam, aangestuurd vanuit het management en hun regieteam. Vanuit de hometeams is de expertise geborgd. Zij zorgen voor inhoudelijke professionalisering van de docenten en vervullen een inhoudelijk adviserende rol aan de curriculumcommissie. De docenten hanteren hierbij een didactiek waarbij in de loop van de leerjaren de zelfstandigheid van de student en de complexiteit in het curriculum toenemen (het ZelCom-model). Sinds kort is de opleiding overgestapt op een systeem van programmatisch toetsen, dat deze didactiek ondersteunt. In de periode van ontwerp en implementatie is er ook aandacht geweest voor de verandering in onderwijsvormen, voor de bijbehorende professionalisering en voor de vragen en discussie vanuit het docententeam. Het panel heeft echter gemerkt dat er inmiddels veel draagvlak is bij de opleiding in de volle breedte voor deze nieuwe manier van werken.

Het panel heeft met diverse stakeholders van de voltijd- en de deeltijdopleiding gesproken: docenten met diverse verantwoordelijkheden en vanuit verschillende commissies en teams, leden van het management, werkveldvertegenwoordigers, alumni en studenten. Deze studenten waren allen positief over hun veranderende leeromgeving, over hun programma en over het goede contact met hun docenten.

De opleiding ontvangt het oordeel **voldoet** op alle **vier standaarden**. Dit geldt voor beide varianten (voltijd en deeltijd) van de opleiding.

Standaard 1: Beoogde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor standaard 1. Beide varianten hebben hun beoogde leerresultaten afgestemd op het landelijke beroeps- en competentieprofiel van 2021. Dit profiel maakt onderscheid tussen zowel het mensgerichte ontwerpproces als de professionele competenties, die beide van belang zijn bij het opleiden van digitale ontwerpers. Zij moeten in toenemende mate vorm en inhoud kunnen geven aan de maatschappelijke impact van hun ontwerpen, waarbij er een verschuiving is van human centered (usability, experience) naar 'humanity centered'. Naast een Body of Knowledge, heeft de opleiding de acht landelijke competenties overzichtelijk vertaald naar vijf eindkwalificaties (EK's): Onderzoeken, Ontwerpen, Organiseren, Samenwerken en Ontwikkelen. Bij de ontwikkeling van het nieuwe curriculum heeft de CMD-opleiding van de HAN tien principes gehanteerd, vastgelegd in het Manifest van CMD-Arnhem. Het werkveld is bij de opleiding betrokken via de zogeheten Partnerdesk, die als intermediair fungeert bij het praktijkgedeelte.

Daarnaast adviseert een Beroepenveldcommissie de opleiding over ontwikkelingen vanuit het CMD-werkveld.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor standaard 2. De beide opleidingsvarianten bieden overzichtelijke curricula, opgebouwd uit veelal grotere cursussen (bij voltijd) of modules (bij deeltijd). De opleiding is in de afgelopen jaren herijkt op basis van het landelijk profiel. Dit heeft voor een sterker profiel op digitale interactie gezorgd. Dit is al herkenbaar in met name het voltijdonderwijs. Dit vernieuwde programma biedt inmiddels meer ruimte en creativiteit voor studenten, met begeleiding door hun docenten in hun rol als leercoaches. Deze docenten worden goed gefaciliteerd en zijn enthousiast over de vernieuwingen. Zij organiseren hun eigen professionalisering om hun nieuwe rollen en taken goed te kunnen vervullen. Lectoraten zijn op verschillende manieren betrokken bij het onderwijs, en zorgen ook voor praktijkgerichte onderzoeksprojecten. Het didactisch model is beroepstaakgericht, volgens het ZelCom-model. De teruglopende instroom voor de CMD-opleiding geeft aanleiding tot zorg, en heeft geleid tot een andere manier van voorlichting. De studenten zijn in het algemeen tevreden over hun begeleiding, en die is ook aanwezig voor studenten met een functiebeperking.

Standaard 3: Toetsing

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor standaard 3. Dit geldt voor zowel de voltijd- als de deeltijdvariant van de opleiding. Het toetsbeleid en de toetsuitvoering zijn voor beide varianten verschillend van aard. De voltijddopleiding beschikt nu over een goed uitgewerkt systeem van programmatisch toetsen; bij de deeltijddopleiding is de toetsing meer holistisch, want er is hier minder ruimte voor het relatief tijdsintensieve programmatische toetsen. Er is kwaliteitszorg op twee manieren: de kwaliteitszorg vanuit de opleiding zelf en het borgen van kwaliteit vanuit de instituutsbrede examencommissie. Door dit systeem van kwaliteitszorg is de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de toetsing voldoende. Er is voldoende toetsdeskundigheid aanwezig (80% van het docententeam is BKE-gecertificeerd), en de opleiding evalueert het toetsen stelselmatig via bijvoorbeeld kalibratiesessies. Studenten worden ook betrokken bij andere evaluaties. Voor de vierdejaarsstudenten (in het uitfaserende onderwijs) is het afstudeerproces goed inzichtelijk gemaakt. De examencommissie heeft een adequaat borgingsplan en is in control. De opleiding kent geen aparte toetscommissie. Het panel heeft vastgesteld dat alle partijen die bij de toetsing betrokken zijn -examencommissie, docenten en studenten- hun verantwoordelijkheid hierbij ook daadwerkelijk nemen.

Standaard 4: Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor standaard 4. Dit geldt voor zowel de voltijd- als de deeltijdvariant van de opleiding. Het panel heeft vijftien afstudeerwerken ingezien uit de oude opzet, verdeeld over de vier afstudeerprofielen Content Design, Experience Design, Business Media Design en Interaction Design. Deze eindwerken voldeden na beoordeling door de panelleden aan het vereiste eindniveau. Vanaf 2025-2026 studeren de CMD-studenten van deze opleiding in het herziene curriculum. Er zijn in de major twee keuzemodules: Experience Design en Inclusive Design. De begeleiding bij het afstuderen gaat veranderen van individueel naar groepsgewijs, met peer-learning tijdens het proces. In het uitfaserende curriculum zijn de meeste afstudeerstages bij organisaties, soms ook bij een lectoraat, en een klein aantal studeert af in het eigen bedrijf. De afgestudeerden van deze CMD-opleiding weten de arbeidsmarkt goed te vinden, en de organisaties waar zij actief waren tijdens hun afstudeerstage willen hen meestal graag een functie aanbieden.

In het algemeen starten CMD-bachelors na hun studie in diverse soorten functies, die qua inhoud en niveau goed aansluiten op hun studie. De alumni van de voltijdvariant zijn tevreden over hun genoten opleiding en huidige functie, en de alumni van de deeltijdvariant zelfs zeer tevreden.

Inhoudsopgave

Samenvatting	3
Inleiding	7
Schets van de opleiding / Karakteristiek	9
Basisgegevens opleiding	9
Terugblik vorige visitatie	10
Beoordeling NVAO-standaarden	11
Standaard 1 Beoogde leerresultaten	12
Standaard 2 Onderwijsleeromgeving	18
Standaard 3 Toetsing	26
Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten	32
Eindoordeel over de opleiding	35
Aanbevelingen	36
Bijlagen	37
1. Bezoekprogramma	38
2. Bestudeerde documenten	40

Inleiding

Dit visitatierapport bevat de beoordeling van de bestaande bacheloropleiding Communication & Multimedia Design (CMD) van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen. Het visitatiepanel van NQA dat de beoordeling heeft uitgevoerd is samengesteld door NQA, in opdracht van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen en in overleg met de opleiding. Voorafgaand aan de visitatie heeft de NVAO het panel goedgekeurd.

Het rapport beschrijft de bevindingen, overwegingen en conclusies van het panel. Ook bevat het enkele aanbevelingen voor de opleiding. Het rapport is opgesteld conform het *Beoordelingskader accreditatiestelsel hoger onderwijs* van de NVAO (2024) en de *NQA Handleiding Opleidingsvisitaties Hoger Onderwijs 2024/25, Opleidingsbeoordeling met erkenning ITK*.

De visitatie heeft plaatsgevonden op 2 oktober 2024 in Arnhem.

Het visitatiepanel bestond uit:

Naam:	Rol:	Functieomschrijving:
Mevrouw drs J.E.D. (Jurriëne) Ossewold	Voorzitter, onderwijs- en domeindeskundige	Directeur/eigenaar Studio Concepts of Change; creatief consultant en strateeg
Mevrouw prof dr S. (Sylvia) Heeneman	Lid, onderwijs- en toetsdeskundige	Professor Health Profession Education, full-time, Department of Pathology, and School of Health Profession Education, Maastricht University
De heer dr B.G.M. (Martijn) de Waal	Lid, onderwijs- en domeindeskundige	Lector bij de onderzoeksgroep Civic Interaction Design, Hogeschool van Amsterdam
Mevrouw S. (Saartje) van der Markt, BSc	Student-lid	Bachelor CMD behaald bij Avans Hogeschool, Den Bosch, juli 2024

De heer drs P.N. (Paul) Ganzeboom, auditor van NQA, trad op als secretaris van het panel.

De opleiding B Communication & Multimedia Design is ingedeeld in de visitatiegroep HBO CMD. Afstemming tussen alle deelpanels heeft allereerst plaatsgevonden door de instructie die de panelleden krijgen met betrekking tot het beoordelingskader. Daaraan voorafgaand is de afstemming geborgd door overlap in de bezetting tussen alle deelpanels. Daarnaast is, rekening houdend met het feit dat elke opleidingsbeoordeling een individuele beoordeling betreft, vanuit de overlap in de bezetting, waar relevant, voortschrijdend gereflecteerd op vorige bezoeken binnen deze visitatiegroep. De afstemming tussen de panels wordt verder geborgd door de ondersteuning van, zo veel mogelijk, dezelfde secretaris vanuit NQA en andere evaluatiebureaus en door de inzet van getrainde voorzitters.

Werkwijze panel en procesverloop

Voor de opleidingsbeoordeling heeft de opleiding een zelfevaluatie en bijlagen aangeboden. Voor de beoordeling van de gerealiseerde leerresultaten heeft het panel vijftien afstudeerdossiers van recent afgestudeerden bestudeerd. Deze vijftien dossiers zijn geselecteerd op basis van een groslijst van alumni van de afgelopen twee jaar. Bij de selectie is rekening gehouden met de variatie in studentwaardering, opleidingsvarianten en studieroutes (zie bijlage 2).

Centraal in de beoordeling stond het bezoek van het panel, bestaande uit deskundige *peers*. Twee weken voorafgaand aan het visitatiebezoek heeft het vooroverleg en materiaalbestudering op de locatie van de opleiding plaatsgevonden en heeft het panel kennis gemaakt met de opleiding, de zogenaamde agenderende audit. In het overleg zijn de panelleden geïnstrueerd over de werkwijze van NQA en het NVAO-kader en zijn voorlopige bevindingen besproken. Zowel tijdens het vooroverleg als tijdens de visitatie zijn bevindingen voortdurend gedeeld. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel gesproken met diverse stakeholders van de opleiding, waaronder met studenten, docenten (examinatoren) en vertegenwoordigers van het werkveld en is het ter inzage gelegde materiaal bestudeerd (zie bijlage 2). Aan het einde van de bezookdag is de door het panel verkregen informatie verwerkt tot een totaalbeeld en tot een voorlopig oordeel met argumentatie. Tijdens een afsluitende mondelinge terugkoppeling heeft de voorzitter van het panel het eindoordeel en belangrijke bevindingen meegedeeld aan de opleiding. Medewerkers en studenten van de opleiding zijn in de gelegenheid gesteld om het panel (via mail) te benaderen buiten de bezookdag om (inloopsprekuren). Hier is door één persoon gebruik van gemaakt.

Na het visitatiebezoek is een conceptrapportage opgesteld, die is voorgelegd aan het panel. Met de input van de panelleden is een tweede concept opgesteld, dat ter controle op feitelijke onjuistheden is voorgelegd bij de opleiding. De panelleden hebben kennisgenomen van de reactie van de opleiding en waar nodig zijn aanpassingen doorgevoerd. Vervolgens is het rapport definitief vastgesteld. Met alle (mondeling en schriftelijk) verstrekte informatie heeft het panel tot een weloverwogen oordeel kunnen komen.

Het visitatiepanel verklaart dat de beoordeling van de opleiding in onafhankelijkheid heeft plaatsgevonden.

Arnhem, 5 december 2024

Panelvoorzitter

Auditor

J.E.D. Ossewold

P.N. Ganzeboom

Schets van de opleiding

De bacheloropleiding Communication & Multimedia Design (CMD) van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen (HAN) is van start gegaan in 2005. Deze CMD-opleiding maakt deel uit van een verband van inmiddels tien CMD-opleidingen in het hbo in Nederland, die samenwerken in het International Network of Communication & Multimedia Design (INCMD). INCMD is het landelijk opleidingsoverleg voor al deze tien CMD-opleidingen. Zij stellen samen de standaard op voor deze hbo-opleidingen voor het vakgebied van technische en creatieve ontwerpers met vakdeskundigheid in het digitale domein. De CMD-opleiding van de HAN heeft ongeveer 800 studenten, verdeeld over twee varianten. De voltijdopleiding heeft ongeveer 700 studenten, de deeltijdopleiding 100. Het aantal studenten is gedaald in de afgelopen jaren, vanwege demografische ontwikkelingen maar ook landelijk neemt het aantal studenten van CMD-opleidingen af.

De CMD-opleiding van de HAN heeft haar inhoud en didactiek afgestemd op de landelijke afspraken. Bij het ontstaan in 2013 van het eigen landelijke hbo-domein Creative Technologies, is het zogenaamde 'profielenmodel' ingevoerd. Daarmee kregen CMD-studenten de keuze uit vier profielen: Business Media Design, Content Design, Experience Design en Interaction Design. De huidige afstudeerwerken zijn nog gemodelleerd naar deze profielen. In 2021 is het huidige landelijke beroeps- en competentieprofiel vanuit INCMD ingevoerd, waarin deze profielen weer zijn losgelaten. Sindsdien ligt de nadruk bij CMD op "het ontwerpen van betekenisvolle ervaringen met producten, diensten, omgevingen en systemen in een wereld die steeds digitaler wordt (INCMD, 2021)." In lijn met het INCMD-profiel is de opleiding vanaf 2022 herijkt met een sterker profiel op digitale interactie: het ontwerpen van digitale interactieve producten en diensten met een mensgerichte aanpak. Er is hierbij een verschuiving opgetreden van het traditionele human centered design naar het bredere en actuelere humanity centered design.

Sinds 2022-2023 heeft de opleiding deze verandering van het landelijke beroeps- en competentieprofiel gebruikt om een grotere transitie door te voeren. Onder leiding van het management, het regieteam en de curriculumcommissie is de weg naar een geheel vernieuwde inhoud en didactiek ingeslagen. Er is een nieuwe opbouw van het curriculum, er zijn nieuwe leeruitkomsten, didactisch coachende docenten en programmatisch toetsen. De opleiding heeft veel werk verzet om deze constructive alignment tussen leerdoelen, didactiek en toetsing te realiseren. De docenten en de commissies zijn inmiddels aantoonbaar enthousiast over de transitie.

Basisgegevens opleiding

Naam opleiding in Registratie Instellingen en Opleidingen (RIO)	B Communication & Multimedia Design
ISAT-code	34092
Oriëntatie en niveau opleiding	Hbo
Niveau opleiding	Bachelor
Graad	Bachelor of Science
Aantal studiepunten	240
Variant(en)	Voltijd en deeltijd
Opleidingslocatie(s)	Arnhem
Onderwijstaal	Nederlands

Terugblik vorige visitatie

De aanbevelingen vanuit de vorige visitatie in 2019 zijn grotendeels overgenomen. Zo betreft het team het werkveld nadrukkelijker bij het werk dat de studenten in projectgroepen opleveren en presenteren aan de buitenwereld. Dit geeft de opleiding naar eigen zeggen een beter zicht op de wensen van het werkveld, iets waar de toenmalige visitatiecommissie vragen bij stelde. Verder heeft de opleiding in de afgelopen jaren meer contact gezocht met de publieke sector, via projecten voor de gemeente en voor het museum in Arnhem. Bovendien heeft de opleiding hun Partnerdesk verder ontwikkeld, om 'het kennispartnerschap met haar omgeving', zoals het panel dat noemde, beter aan te kunnen gaan. Deze Partnerdesk faciliteert het werven van onderzoeksprojecten, en stage- en afstudeerprojecten.

Het team heeft ook gezorgd voor een efficiëntere manier om onderzoeksmethoden te selecteren die goed passen bij de project- en afstudeeropdrachten. Daartoe heeft de opleiding samen met de Hogeschool van Amsterdam een methodenkaart met een kaartenset ontwikkeld, waarmee studenten door de gehele opleiding leren om met de juiste onderzoeksmethoden te werken. Dit is een voorbeeld van de manier waarop het nieuwe onderwijsprogramma studenten beter stimuleert om hun creatieve talenten te ontwikkelen, met onderzoek als basis. In hun eigen Ontwikkelhandleiding (oktober 2023) onderkende de opleiding het zelf als issue dat er meer ruimte moet komen voor creativiteit en experimenten. Dit zit nu beter verankerd in het nieuwe didactisch handelen en coachen door de docenten, die die ruimte moeten gaan bieden.

Verder leren studenten via de nieuwe eindkwalificaties beter te werken in multidisciplinaire ontwerpteams, leidend tot meer kruisbestuivingen. De nieuwe eindkwalificatie EK 4 in de voltijdopleiding is hier een voorbeeld van, waar het gaat om het professioneel leren werken in een (multidisciplinair) ontwerpteam.

De opleiding heeft de procedurele borgingsinstrumenten bij het afstuderen in de voltijdopleiding nog niet uitgebreid met andere vormen van (deels externe) reviews, zoals het vorige panel voorstelde. Het toetsbeleid voorziet al wel in "minimaal twee examinatoren, waar mogelijk drie, waarbij iemand vanuit het werkveld advies geeft (Toetsbeleid CMD-voltijd-opleiding, augustus 2024)." Zodra het nieuwe afstudeerproces, dat van individueel naar een meer groepsgewijze begeleiding gaat, in werking is getreden, kan de opleiding de samenwerking zoeken met andere CMD-opleidingen als kalibratie-instrument bij het afstuderen. Ten slotte heeft de opleiding ook (nog) geen gevolg gegeven aan de aanbeveling om de context van het werkveld internationaler te maken. Dit zou volgens hen namelijk relatief weinig impact hebben op het resultaat van het geboden onderwijs.

Beoordeling NVAO-standaarden

Standaard 1 Beoogde leerresultaten

De beoogde leerresultaten passen bij het niveau en de oriëntatie van de opleiding en zijn afgestemd op de verwachtingen van het beroepenveld en het vakgebied en op internationale eisen.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor standaard 1. Dit geldt voor zowel de voltijd- als de deeltijdvariant van de opleiding. De beoogde leerresultaten van de CMD-opleiding van de HAN zijn in lijn met het nieuwste landelijke beroeps- en competentieprofiel. Naast digitale technologie en de wensen van de eindgebruiker gaat het hierbij in toenemende mate om de maatschappelijke impact van het ontwerp (humanity-centered). Naast een Body of Knowledge, zijn er landelijk acht competenties benoemd, voor zowel het mensgerichte ontwerpproces als de professionele competenties. De HAN-opleiding heeft deze competenties uitgewerkt naar vijf eindkwalificaties (EK's): Onderzoeken en Ontwerpen (het mensgerichte ontwerpproces) en Organiseren, Samenwerken en Ontwikkelen (professionele competenties). Naast deze vijf EK's gebruikt de opleiding tien principes bij de ontwikkeling en uitvoering van het onderwijs. Die zijn vastgelegd in het Manifest van CMD-Arnhem, als toetssteen voor de gewenste kwaliteit en richting. Het werkveld is bij de opleiding betrokken via een zogeheten Partnerdesk, die als intermediair fungeert bij het praktijkgedeelte. Daarnaast adviseert een Beroepenveldcommissie de opleiding over ontwikkelingen vanuit het CMD-werkveld.

Onderbouwing

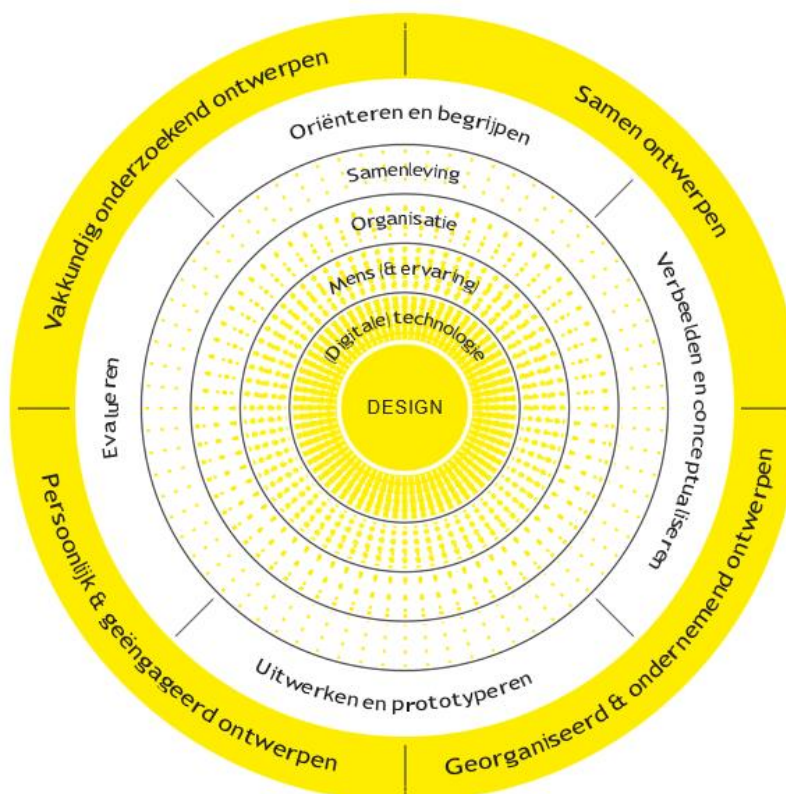
Beroepsbeeld en beoogde leerresultaten

De CMD-opleiding van de Hogeschool van Arnhem en Nijmegen opleiding baseert hun beoogde leerresultaten op het in 2021 vernieuwde beroeps- en competentieprofiel van het International Network of Communication & Multimedia Design (INCMD, 2021). INCMD is het landelijk opleidingsoverleg voor alle tien CMD-opleidingen. CMD'ers zijn ontwerpers met vakdeskundigheid in het digitale domein. Meer specifiek geformuleerd, volgens INCMD richt deze opleiding zich op "het ontwerpen van betekenisvolle ervaringen met producten, diensten, omgevingen en systemen in een wereld die steeds digitaler wordt." Het gaat hierbij om de combinatie van vormgeving, communicatie en techniek. Naast digitale technologie en toepassingen hiervan legt het INCMD-profiel veel nadruk op het ontwerpen voor maatschappelijke waarden. Zo heeft ook de CMD-opleiding van de HAN voor zowel hun voltijd- als hun deeltijdopleiding inmiddels de verschuiving in het vakgebied ingezet van het traditionelere human centered design naar humanity centered design. Hier gaat het niet alleen meer om de wensen en waarden van de gebruiker, maar digitale ontwerpers dienen in toenemende mate rekening te houden met de bredere maatschappelijke impact van het ontwerp.

Vanuit dit landelijk vernieuwde beroeps- en competentieprofiel wil de opleiding beginnende beroepsbeoefenaars opleiden voor functies in de creatieve industrie. Het werkveld omvat zowel overheidsorganisaties als bedrijven die "design thinking omarmen en die hun diensten en producten meer op hun klanten willen afstemmen (INCMD-profiel)." Veelal werken zij

vanuit hun expertise bij ontwerp bureaus of als onderdeel van organisaties. Steeds vaker vestigen CMD'ers zich echter als zelfstandig ontwerper.

Om zich op dit werkveld te kunnen richten kent het INCMD-profiel acht competenties die alle tien CMD-opleidingen als hun beoogde leerresultaten hebben vastgesteld. INCMD onderscheidt hierbij het zogeheten mensgerichte ontwerpproces naast de professionaliteit van de CMD'er. Voor het mensgerichte ontwerpproces gelden deze vier domein-competenties: Oriënteren en begrijpen, Verbeelden en conceptualiseren, Uitwerken en prototypen, en Evalueren. De vier professionele competenties zijn Vakkundig en onderzoekend ontwerpen, Georganiseerd en ondernemend ontwerpen, Samen ontwerpen, en Persoonlijk en geëngageerd ontwerpen. In schema:

Figuur 1: Domein- en professionele competenties voor de CMD-opleiding (bron: INCMD-profiel, 2021)

De CMD-opleiding van de HAN heeft deze acht competenties vertaald naar vijf eindkwalificaties, die volgens hen goed aansluiten bij de beoogde koers en het beoogde profiel van de opleiding, zoals zij dat heeft verwoord in het Manifest. Deze vijf eindkwalificaties (EK's) omvatten alle belangrijke INCMD-competenties van een CMD'er. Zodoende onderscheiden zij voor *het mensgerichte ontwerpproces* uit het INCMD-profiel

- EK 1, Onderzoeken: het in kaart brengen van de huidige en gewenste situatie en het evalueren van prototypes gedurende het ontwerpproces; dit omvat de beoogde leerresultaten met aandacht voor het ontwikkelen van onderzoekend vermogen op bachelor-niveau;
- EK 2, Ontwerpen: het verkennen van een oplossingsrichting door het maken van prototypes;

Daarnaast heeft deze HAN-opleiding *de vier professionele competenties* uit het profiel vertaald in

- EK 3, Organiseren: het zelfstandig, proactief en planmatig uitvoeren en inrichten van ontwerpactiviteiten en het ontwerpproces;
- EK 4, Samenwerken: het professioneel werken in een (multidisciplinair) ontwerpteam, en daarnaast het betrekken van gebruikers, andere betrokkenen en experts gedurende het ontwerpproces;
- EK 5, Ontwikkelen: het aanleren van houdings- en vaardigheidsaspecten die studenten helpen zich constant te blijven ontwikkelen; het gaat hier vooral om het reflecteren op het eigen handelen, en om het besef over de toegevoegde waarde en ethische gevolgen van de ontwerpen.

Daarnaast is er via het INCMD-profiel een link met de vijf Dublin Descriptoren (Kennis en inzicht, toepassen van kennis en inzicht, oordeelsvorming, communicatie, leervaardigheden). Dit laatste koppelt de acht domein- en professionele competenties voor deze CMD-opleiding aan het bachelorniveau op Europees niveau, als volgt:

A. Oriënteren en begrijpen	<u>1</u> / 2 / 3 / 4
B. Verbeelden en conceptualiseren	<u>1</u> / 2 / 3 / 4
C. Uitwerken en prototypen	<u>1</u> / 2 / 3 / 4
D. Evalueren	<u>1</u> / 2 / 3 / 4
E. Vakkundig en onderzoekend ontwerpen	<u>1</u> / 2 / 3 / 5
F. Georganiseerd en ondernemend ontwerpen	<u>1</u> / 2 / 3 / 4
G. Samen ontwerpen	<u>1</u> / 2 / 3 / 4
H. Persoonlijk en geëngageerd ontwerpen	<u>1</u> / 2 / 3 / 5

Figuur 2: koppeling INCMD-profiel met Dublin Descriptoren (bron: INCMD-profiel, 2021)

In september 2022 is de CMD-opleiding van de HAN gestart met de invoering van het nieuwe curriculum, dat op het nieuwste INCMD-profiel en de bovenstaande EK's is gebaseerd. De opleiding zit momenteel midden in de overgang van dit nieuwe curriculum en het uitfaserend onderwijs. Het uitfaserende curriculum bestaat sinds 2013 uit een model met vier profielen, met verschillende beoogde leerresultaten: Business Media Design, Content Design, Experience Design en Interaction Design. In lijn met het INCMD-profiel is de opleiding vanaf 2022 herijkt met een sterker profiel op digitale interactie. Hierbij gaat het om het ontwerpen van digitale interactieve producten en diensten met een mensgerichte aanpak (humanity centered design). De HAN-opleiding heeft voor dit nieuwe onderwijsprogramma

een eigen Manifest opgesteld. Naast wat hierboven al genoemd is, verwachten zij vanuit dit manifest van hun studenten dat zij “verantwoordelijkheid nemen ... vanuit een autonome, exploratieve houding.” Zij willen hun studenten “opleiden tot kritische en leergierige ontwerpers die in staat zijn bewust, zelfstandig en onderbouwd keuzes te maken ..., en deze overtuigend te communiceren. Waarbij wij als docenten samen met onze studenten als gelijkwaardigen mogelijkheden verkennen (bron: ZER CMD van de HAN, 2024).”

Het bovenstaande betekent dat alle beoogde leeruitkomsten van de HAN-opleiding zijn gekoppeld aan één of meerdere eindkwalificaties (EK's), bij zowel de voltijd- als de deeltijdopleiding. De directe relatie tussen beoogde leeruitkomsten en eindkwalificaties is uitgewerkt in leerlijnen. Binnen deze leerlijnen zit de opbouw van het niveau. Gedurende de opleiding wordt dit niveau geleidelijk opgebouwd naar het eindniveau, met toenemende complexiteit. In dit proces wordt ook meer en meer zelfstandigheid van de student vereist.

Ten slotte werkt de opleiding met een Body of Knowledge and Skills (BoKS), die zij in de afgelopen jaren heeft afgeleid van het INCMD-profiel. Deze BoKS is verdeeld in vijf thema's, waar het humanity centered concept herkenbaar in is:

- Design: CMD'ers beheersen verschillende ontwerptheorieën, benaderingen en methoden, en kennen de actuele ontwikkelingen op het gebied van design;
- Digitale technologie: CMD'ers hebben kennis van AR/VR (augmented en virtual reality) en spraak- en taaltechnologie om prototypes te kunnen maken;
- Mens en ervaring: CMD'ers hebben kennis van menselijk gedrag en menselijke waarneming, en van communicatie, ergonomie en ISO-normen voor gebruiksvriendelijk ontwerp. Inclusiviteit als 'ontwerpen voor iedereen' staat hierbij voorop;
- Organisatie: CMD'ers zijn organisatiesensitief, en hebben kennis van projectmanagement, verdienmodellen, marketing en van duurzaam ontwerpen;
- Samenleving: digitale media zijn niet waardenvrij, dus CMD'ers leren om te gaan met kwesties rond privacy, de ecologische voetdruk van het ontwerp, beïnvloeding van het maatschappelijk debat, online-onveiligheid, et cetera.

Bij dit alles legt de HAN-opleiding voor haar studenten de nadruk op het leren ontwerpen voor maatschappelijke waarden, zoals het bevorderen van inclusiviteit en sociale cohesie.

Het panel begrijpt dat deze CMD-opleiding als ontwerpopleiding midden in een transitie zit. Het is duidelijk dat de oude profielindeling is losgelaten. Het is duidelijk dat de opleiding vanaf 2022 herijkt is in lijn met het nieuwe INCMD-profiel waardoor digitale interactie sterker herkenbaar is. De vernieuwing lijkt naast aanpassingen in het curriculum echter vooral te zitten in de didactiek en in de toetsing. Tijdens de gesprekken met het opleidingsmanagement en de docenten bleek bij hen een sterke maar vooral impliciete keuze voor de proceskant van het ontwerpen. Vandaar dat het panel de opleiding aanbeveelt om naast deze sterke focus op de procesgerichte kant van het ontwerpen ook altijd een stevige basis van ambachtelijkheid aan te bieden. Het gaat hierbij om vakdeskundigheid in het digitale domein, zoals aandacht voor typografie of voor storytelling in virtuele ruimtes. De kwaliteit van het 'maken' en van het eindproduct (prototype) staan hier centraal. Ambachtelijkheid zou altijd basaal aanwezig moeten zijn in het onderwijsaanbod, zodat iedere student ook op dit vlak gevoel voor kwaliteit ontwikkelt. Daarnaast beveelt het panel de opleiding aan om de aanwezige focus van de opleiding consequent en explicieter in de voorlichting aan toekomstige studenten mee te nemen.

Hetzelfde geldt voor contextualiteit en humanity centered design. De opleiding heeft inmiddels de verschuiving in het vakgebied ingezet van human centered design naar humanity centered design, waarbij het niet meer alleen om gebruikersgericht ontwerpen gaat, maar om het rekening houden met de bredere maatschappelijke context en de impact van het ontwerp. Zoals bijvoorbeeld in de bestaande samenwerking van de opleiding met het Rijnstate Ziekenhuis: studenten moeten leren wat er precies speelt in het zorgdomein, humanity centered, en dat is breder dan het maken van bijvoorbeeld een concurrentieanalyse of het doen van een doelgroeponderzoek. Dit moet niet alleen afhankelijk zijn van de individuele keuze van studenten, zoals het panel constateerde. De opleiding zou het idee van humanity centered design sterker kunnen integreren in de beoogde leeruitkomsten. Aandacht voor contextualisering sluit hierbij aan: dit is erop gericht dat studenten leren om thema's in een bredere, ook abstractere, context te plaatsen, de vraag achter de vraag te leren exploreren, ethische dilemma's leren herkennen en beschouwen. De middelen hierbij zijn bijvoorbeeld mediatheorie, cultuurbeschouwing, ethiek, en duurzaamheid. En de opleiding zou actuele maatschappelijke debatten die het vakgebied raken een plek kunnen geven in het curriculum. Daarom beveelt het panel aan om op de hierboven geschetste manier zowel humanity centered design als contextualiteit zichtbaarder te maken in de beoogde leeruitkomsten.

Betrokkenheid werkveld

De opleiding heeft de contacten met het werkveld in de regio Arnhem-Nijmegen en daarbuiten sinds kort verstevigd met de invoering van de zogeheten Partnerdesk. Deze samenwerking faciliteert stages, afstudeeropdrachten, projecten en onderzoeksopdrachten. Voordien waren de contacten met het werkveld vanuit de opleiding vaak ad hoc. Dat kostte veel docententijd en gaf de studenten relatief weinig keuze bij de aangeboden projecten. De Partnerdesk zorgt voor langdurige samenwerkingsverbanden met bedrijven en organisaties. Het is daarmee ook een invulling voor de gewenste driehoek van 'werkveld, onderwijs en onderzoek.' Vertegenwoordigers vanuit het onderwijs en onderzoek bij CMD vormen nu de aanspreekpunten voor het werkveld, in deze Partnerdesk. Zodoende is het voor de werkveldpartners makkelijker om met de opleiding in contact te komen, en te blijven. Voor het deeltijdonderwijs staat de opleiding echter naar eigen zeggen voor een uitdaging. Zij wil al langere tijd hun deeltijdstudenten beter begeleiden bij het integreren van werken en leren, het zogeheten 'werkplekleren.' Nu het nieuwe voltijd-curriculum bijna gereed is, wil de opleiding hier prioriteit aan geven, in samenwerking met het betrokken werkveld.

Verder heeft de opleiding twee- tot viermaal per jaar overleg met hun beroepenveldcommissie (BVC). Deze BVC bestaat uit CMD-gerelateerde professionals vanuit zowel het bedrijfsleven als publieke organisaties. Zij is onder meer betrokken geweest bij het opstellen van de nieuwste eindkwalificaties van de opleiding. Op de agenda van het overleg van de BVC met de opleiding staan punten als trends en ontwikkelingen in het beroepenveld, zoals AI, die zij vooral als een tool zien waar CMD'ers mee moeten leren werken. Andere onderwerpen zijn de stand van zaken in de ontwikkeling van het nieuwe curriculum, en het functioneren van de Partnerdesk.

Het panel heeft gesproken met een aantal vertegenwoordigers vanuit de BVC. Deze vertegenwoordigers onderschrijven de keuze van de opleiding voor humanity centered design. Verder zoeken vertegenwoordigers van ontwerp bureaus vooral alumni met vakdeskundigheid in het digitale domein. Daarnaast is bij grotere organisaties in bijvoorbeeld de zorg en de overheid zeker ook behoefte aan afgestudeerden met aandacht voor de proceskant van het ontwerpen. De

opleiding is zelf overigens nog niet tevreden over het contact met en het functioneren van de BVC: het verloop van leden is groot en regelmatig gaan vergaderingen niet door. Vandaar dat het panel de opleiding aanbeveelt om het werkveld sterker bij de opleiding te betrekken, door te zorgen dat de BVC vaker vergadert en met een aantrekkelijke agenda. Zodoende winnen de adviezen van de BVC nog aan kwaliteit en waarde voor de opleiding.

Standaard 2 Onderwijsleeromgeving

Het programma, de onderwijsleeromgeving en de kwaliteit van het docententeam maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde leerresultaten te realiseren.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor standaard 2. Dit geldt voor zowel de voltijd- als de deeltijdvariant van de opleiding. De beide opleidingsvarianten bieden overzichtelijke curricula, opgebouwd uit grotere cursussen (voltijd) of modules (deeltijd) van meestal 15 tot 30 EC. In de afgelopen jaren is het programma volledig vernieuwd, in lijn met het landelijke INCMD-profiel. Het panel ziet dat er in het vernieuwde programma meer ruimte komt voor studenten, met begeleiding door hun docenten als leercoaches. Deze docenten worden goed gefaciliteerd en zijn enthousiast over de vernieuwingen. Het didactisch model is beroepstaakgericht, met een veelheid aan werkvormen uit de beroepscontext, en zorgt ervoor dat met de leerjaren de zelfstandigheid van de student en de complexiteit in het curriculum toenemen. De studenten zijn in het algemeen tevreden over hun begeleiding, en die is ook aanwezig voor studenten met een functiebeperking. Het docententeam is voldoende geschoold, 80% van hen is BKE-gecertificeerd, en de docenten krijgen ruimte voor verdere professionalisering,

Onderbouwing

Opzet en inhoud van het programma van de opleiding

Het curriculum van de voltijd- en deeltijdvarianten van de CMD-opleiding van de HAN kent een indeling met een propedeuse (leerjaar 1), met een post-propedeuse/hoofdfase (leerjaren 2 en 3) en de post-propedeuse/afstudeerfase (leerjaar 4). De inhoudelijke beschrijving van het curriculum staat in de twee opleidingsstatuten en onderwijs- en examenregelingen voor de CMD-bacheloropleiding: een voor de voltijd- en een voor de deeltijdopleiding.

De CMD-voltijdopleiding is verdeeld in een aantal cursussen per leerjaar, inclusief stage, minor en afstuderen. Een cursus is een onderwijseenheid, met eigen leeruitkomsten. Leerjaar 1 van de voltijdopleiding kent vier cursussen van 15 EC, de post-propedeutische fase kent zes cursussen van 30 EC (1 per semester).

Figuur 3 geeft het globale curriculumoverzicht voor de voltijdopleiding weer:

CMD-voltijdopleiding, Curriculum Ontwerp				
Leerjaar 1	Ontdek CMD Cursus 1 (15 EC)	Samen experimenteren Cursus 2 (15 EC)	Mensgericht ontwerpen Cursus 3 (15 EC)	CMD en samenleving Cursus 4 (15 EC)
Leerjaar 2	Ontwerp van een ervaring Cursus 6 (30 EC)		Inclusief ontwerpen Cursus 5 (30 EC)	
Leerjaar 3	Ontwerpgericht onderzoek Cursus 7(30 EC)		Stage Cursus 8 (30 EC)	
Leerjaar 4	Afstuderen Cursus 10 (30 EC)		Minor (vrije keuze) Cursus 9 (30 EC)	

Figuur 3: globaal curriculumoverzicht voor de voltijdopleiding (bron: ZER CMD HAN, 2024)

In de voltijdopleiding maakt de student een ontwikkeling door van ‘ontwerper in wording’ naar ‘ontwerper in ontwikkeling’ tot ‘startbekwame ontwerper’. De propedeuse geeft een oriëntatie op de CMD-opleiding en haar werkveld, en de studenten leren experimenteren met ontwerp tools. Ze leren ook wat het mensgerichte ontwerp proces inhoudt, en hoe je dat inricht, afgerond met een project voor een opdrachtgever met een ‘maatschappelijk vraagstuk’. In leerjaar 2 gaan de studenten hun basiscompetenties verdiepen, en leren zij eigen verantwoordelijkheid te nemen als ontwerper. In leerjaar 3 krijgt deze samenwerking met externe partijen een vervolg, met het werken in *learning communities* en een meeloopstage. Het onderwijsaanbod wordt daar meer vraaggestuurd, en de docentrol verandert van inhoudsdeskundige naar begeleider en partner. In leerjaar 4 ligt de nadruk op het afronden van de ontwerpcompetenties en de ontwerpende houding tot het niveau ‘startbekwaam’. In alle varianten van zowel het nieuwe als het uitfaserende onderwijs werkt de opleiding hierbij met grote onderwijseenheden en met lesblokken van drie uur. Het onderwijsprogramma is ‘werkplaatsgeoriënteerd.’ Dit houdt in dat de studenten veelal bij elkaar zitten te werken in grote ruimtes en in labs. In de cursussen en modules werken de studenten aan het aantonen van de INCMD-leeruitkomsten.

De CMD-deeltijdopleiding kent een andere opzet, en is verdeeld in acht modules, 1 per semester. In leerjaar 1 is per semester voor 5 EC ruimte in het curriculum opgenomen voor Professional Skills. Dit laatste vak krijgt extra veel aandacht in het laatste studiejaar, gedurende het op een na laatste semester, in Module 7.

Figuur 4 geeft het globale curriculumoverzicht voor de deeltijdopleiding weer:

CMD-deeltijdopleiding, Curriculum Ontwerp				
Leerjaar 1	Creative Design Module 1 (25 EC)	Professional Skills 1 (5 EC)	Human Centered Design (25 EC)	Professional Skills 2 Module 2 (5 EC)
Leerjaar 2	Service Design and Mobile Touchpoints Module 4 (30 EC)		Transmedia Storytelling Module 3 (30 EC)	
Leerjaar 3	Perspectives on Social and Sustainable Design Module 5 (30 EC)		Minor (vrije keuze) Module 6 (30 EC)	
Leerjaar 4	Afstuderen Module 8 (30 EC)		Professional Skills 2 Module 7 (30 EC)	

Figuur 4: globaal curriculumoverzicht voor de deeltijdopleiding (bron: ZER CMD HAN, 2024)

De deeltijdstudenten werken aan dezelfde eindkwalificaties, en tijdens hun studie komt dezelfde thematiek van mensgericht ontwerpen en inclusie terug in het curriculum. Daarbij is hun eigen werkervaring waar mogelijk object van studie. Bij de deeltijdopleiding is het onderwijs leerwegaafhankelijk opgezet. De deeltijdstudenten spreken voorafgaand aan iedere module af hoe zij de leeruitkomsten gaan realiseren, en of zij hiervoor werk uit hun professionele praktijk mogen inzetten.

Invoering nieuwe curriculum

De transitie van het oude naar het nieuwe voltijdcurriculum is in samenspraak met het docententeam uitgevoerd. Volgens de docenten waar het panel mee heeft gesproken heeft het ontwikkelteam, bestaande uit docenten, de cursussen stuk voor stuk verbeterd. Er was iedere week overleg tussen de docenten in de cursusteams en de ontwikkelaars. Waar nodig faciliteerde het management de ontwikkelaars in uren via 'doorontwikkelopdrachten'. Bij de wekelijkse overleggen maakte het coördinerende Regieteam ook tijd beschikbaar om te bespreken hoe de aanwezigen de transitie ervoeren. De aanwezige voltijdstudent herkent inmiddels de "grotere nadruk op het concept zelf, het waarom achter wat je maakt," zoals zij dat noemde. De aanwezige deeltijdstudent herkende dit ook, en vatte deze nieuwe aanpak samen als volgt: "hoe onderbouw je je werk, wat heb je opgehaald bij je opdrachtgever, hoe zorg je daarna voor een goed aansluitende oplossing." Andere studenten ervaren ook creatieve vrijheid en voldoende diversiteit in de opdrachten.

Het panel herkent de heldere focus en opbouw van het nieuwe curriculum, dat goed aansluit bij de beoogde leeruitkomsten. Het curriculum is op orde qua relevantie, niveau, actualiteit. Er is voldoende aandacht voor beroepsvaardigheden, want naast specialistische kennis krijgen alle studenten coaching bij de beroepstaakgerichte opdrachten die ze uitvoeren. Op eigen initiatief

kunnen de studenten hun beroepstaakgerichte kennis en vaardigheden verder verdiepen, via bijvoorbeeld de verschillende lab-faciliteiten. In de deeltijd is er daarnaast een leerlijn met professional skills. Het panel waardeert de goede facilitering voor de docenten bij de transitie. In de gesprekken gaven de docenten bij het panel duidelijk aan dat zij de noodzaak voor de verandering omarmen, en hun eigen rol hierbij. Hun enthousiasme en bevologenheid waren merkbaar tijdens de gesprekken. Er was behoefte aan vernieuwing. Zoals de ontwikkelaars dit in de Ontwikkelhandleiding hebben beschreven: “het oude curriculum biedt te weinig ruimte voor creativiteit, experiment en fouten.” Dit soort ruimte hoort echter wel bij een ontwerpopleiding, en daar zal het nieuwe curriculum in moeten voorzien. Het panel ziet dat de nieuwe methodiek kan leiden tot meer ruimte voor creativiteit. Het panel adviseert de opleiding wel om die creatieve ruimte te blijven bieden, en zich daarbij meer naar buiten te richten op de maatschappelijke uitdagingen waar deze studenten mee te maken gaan krijgen. Vanuit het humanity centered concept kunnen de studenten leren deze uitdagingen te benaderen vanuit onderzoekend ontwerpen, met hun docenten als coaches.

Onderzoeksvaardigheden en betrokken lectoraten

De onderzoeksvaardigheden hebben een duidelijke plaats in het curriculum gekregen. De professionele competentie Vakkundig en onderzoekend ontwerpen vanuit het INCMD-profiel, is vertaald in eindkwalificatie 1 (EK1), Onderzoeken. Studenten werken hier aan hun onderzoekend vermogen op bachelor-niveau vanuit praktijkopdrachten, met name het evalueren van prototypes gedurende het ontwerpproces. In de voltijdopleiding krijgt dit nadruk in de semestercursus in leerjaar 3 getiteld Ontwerpgericht Onderzoek, en in leerjaar 4 staat onderzoek voorop tijdens de afstudeeropdracht in het laatste semester. Bij de deeltijdopleiding bestaat de onderzoeksleerlijn in de eerste drie leerjaren voornamelijk uit elementen van praktijkgericht onderzoek door onderzoekend ontwerpen. Ter ondersteuning bij hun onderzoek heeft de opleiding -samen met collega's van de Hogeschool van Amsterdam- voor hun studenten een Methodenkaart Praktijkonderzoek ontwikkeld. Dit instrument leert studenten vanaf leerjaar 1 om methodisch te werken. Per project kan de student daarmee kiezen welke methodiek het meest geschikt is om de problematiek die voorligt te onderzoeken.

Studenten en docenten van CMD krijgen ondersteuning bij hun praktijkgerichte onderzoek vanuit twee lectoraten vanuit de Academie IT & Mediadesign: het lectoraat Media Design en het bijzonder lectoraat Inclusive Digital Design & Engineering. Zoals zij zelf aangeven werkt het eerstgenoemde lectoraat samen met het werkveld aan een digitale wereld voor en met eindgebruikers. Ze willen nieuwe digitale toepassingen begrijpelijk, prettig en betekenisvol maken. Het bijzonder lectoraat richt zich op kennisontwikkeling over digitale toegankelijkheid voor mensen met een (visuele) beperking. Deze lectoraten dragen bij aan het CMD-onderwijs als opdrachtgever, begeleider, expert of intermediair. Het panel constateert dat de onderzoeksvaardigheden voldoende aandacht krijgen in het curriculum, en merkte tijdens de gesprekken dat het lectoraat al goed is aangehaakt bij de recente focus op humanity centered, die de opleiding heeft gekozen. De lectoraten verbeteren de blik naar buiten, zij zorgen ervoor dat de buitenwereld beter bij de opleiding naar binnen wordt gehaald. Het panel moedigt deze ontwikkeling van harte aan.

Internationalisering en de Engelstalige naam van de opleiding

De internationale oriëntatie heeft in de afgelopen jaren relatief weinig aandacht gekregen bij de opleiding. Zij geven aan dat de transitie van het curriculum in deze periode meer aandacht nodig

had. De studenten krijgen wel een aanbod aan actuele internationale literatuur en online bronnen. Zij hebben ook meer dan voldoende mogelijkheden voor studeren of stagelopen in het buitenland. Dit loopt via het International Office van de HAN. Internationalisering kan echter ook inhoud krijgen in de directe omgeving. Zo krijgt het thema inclusie vorm in een onderzoeksonderwerp als Verbetering van buurten, waar ook interculturele en internationale elementen een rol spelen. Ten slotte vulde de lector in het gesprek aan dat de CMD-opleiding van de HAN ook veel internationale onderzoeksbijdragen heeft geleverd aan W3C, de prestigieuze organisatie die zich bezighoudt met de standaarden voor het worldwide web, en de toegankelijkheid ervan.

De Engelstalige naam van de opleiding is een keuze geweest vanuit INCMD, het landelijke opleidingsoverleg. Zoals de opleiding aangeeft: de opleiding Communication & Multimedia Design draagt al sinds haar oprichting in 2000 dezelfde naam. De naam van de opleiding is ontstaan vanuit een Europees samenwerkingsverband tussen Zuyd Hogeschool in Heerlen, de FH Aken en de KHLIM in Genk. Inmiddels draagt deze naam al bijna 25 jaar de identiteit van de opleiding. De naam is daarmee herkenbaar voor (inter)nationale werkveldpartners en verweven in het landelijk netwerk INCMD, het International Network of Communication & Multimedia Design.

Vormgeving van het programma

Het didactisch concept van de opleiding is gebaseerd op het zogenaamde ZelCom-model (Bulthuis, 2013), waarbij in de loop van de leerjaren de zelfstandigheid van de student en de complexiteit in het curriculum toenemen.

Het onderwijs kent een concentrisch model, waarbij de leerinhoud gedurende enkele keren tijdens het totale opleidingsprogramma aan bod komt. Het competentieniveau van de studenten wordt hoger naar de mate van zelfstandigheid waarin zij hun werkzaamheden kunnen uitvoeren en de complexiteit ervan. De opleiding noemt haar onderwijs beroepstaakgericht, in alle varianten van zowel het nieuwe als het uitfaserende onderwijs. Dit betekent dat de studenten werken met betekenisvolle taken zoals de beroepsbeoefenaren die uitvoeren in de beroepscontext, en variërend van eenvoudig tot complex. Voor dit doel biedt de opleiding projecten aan met realistische opdrachten van opdrachtgevers uit het werkveld. Verder, de basisstructuur van iedere cursus of module is hetzelfde, en staat bekend als 'de ruggengraat'. Dit houdt in dat alle eindkwalificaties in elke cursus aan bod komen, variërend qua omvang en volgorde. Dit betekent dat onderwijsactiviteiten meerdere eindkwalificaties moeten kunnen bedienen.

Bij de uitvoering van dit didactisch concept maakt de opleiding gebruik van diverse werkvormen. De studenten leren in toenemende mate zelfstandig en goed onderbouwd de juiste ontwerpkeuzes te maken. Een van de werkvormen die dit stimuleren bij deze CMD-opleiding bestaat uit het aanleren van de verschillende softwarepakketten van Adobe in de propedeuse; de studenten staan hier telkens voor de keuze welke werkvorm in een gegeven situatie het beste past. Zo zijn er sets van gestructureerde opdrachten, het bekijken van tutorials op bijvoorbeeld YouTube, of de studenten dienen een boek te bestuderen met achterliggende theorieën. De docenten zorgen voor didactische coaching bij dit leerproces, gedurende de hele opleiding. Al het benodigde lesmateriaal en de bijbehorende informatie zijn online beschikbaar. Blended learning en flipped classroom zijn standaard werkwijzen hierbij. Om het overzicht te kunnen behouden, is de leeromgeving zodanig ingericht dat studenten telkens weten aan welke leeruitkomsten zij

werken, en wat de bijbehorende beoordelingscriteria zijn. Zodoende bestuderen de studenten de theorie zelf, en maken zij daarna de bijbehorende opdrachten zelfstandig. Studenten van de voltijdopleiding vertelden het panel echter dat zij graag minder tijd zouden willen besteden aan een aantal basic skills (Adobe). Zij wilden op dit vlak meer directe instructies krijgen, om meer tijd vrij te kunnen maken voor andere onderdelen. Ook gaven zij aan behoefte te hebben aan meer theorie en debat, bijvoorbeeld over duurzaamheid of ethische dilemma's. In de deeltijdopleiding is voor dit laatste wel voldoende aandacht.

Het panel vindt het didactisch model en de bijbehorende werkvormen passend voor deze opleiding. Zij herkent de beoogde constructive alignment, die de opleiding met de transitie als nieuwe en consequent doorgevoerde manier van werken en toetsen heeft ingevoerd. De opleiding heeft deze vernieuwingen vervolgens zichtbaar gemaakt in het onderwijsprogramma: met nieuwe eindkwalificaties, leeruitkomsten, didactisch coachende docenten en programmatisch toetsen. Het panel moedigt de opleiding aan de transitie op deze voortvarende wijze tot voltooiing te brengen de komende periode, maar hierbij wel oog te hebben voor differentiatie in aanpak waar het gaat om skills, ontwerpen en theorie. Zij adviseert het panel om de voltijdstudenten meer instructies te bieden bij de basic skills, om tijd in te ruimen voor theorie en debat (het humanity centered concept). Uit de gesprekken met management en docenten bleek dat het draagvlak voor deze transitie groot is. Vandaar dat het panel de opleiding wil aanmoedigen om de transitie op deze voortvarende wijze tot voltooiing te gaan brengen in het komende studiejaar (2025-2026).

Instroom en leerroutes

Studenten met een havo, vwo of mbo-4 diploma zijn toelaatbaar. Met ieder profiel kunnen studenten beginnen aan de CMD-opleiding bij de HAN. Voor het deeltijdprogramma geldt dat de studenten een relevante werkplek van minimaal twintig uur per week moeten hebben, om hun werkervaring in te kunnen zetten tijdens de studie. De opleiding is in de afgelopen jaren herijkt op basis van het landelijk profiel. Dit heeft voor een sterker profiel op digitale interactie gezorgd. In het onderwijs is dit herkenbaar. De opleiding heeft zich geconformeerd aan deze keuze, hoewel blijkt dat dit de studenteninstroom in de afgelopen jaren extra heeft beperkt, volgens het management, naast nadelige demografische ontwikkelingen. Zo daalt het landelijke aantal hbo-studenten en Oost-Nederland is daarbij een krimpregio. Verder dalen landelijk de studentenaantallen voor de CMD-opleiding. Dit heeft geleid tot significant lagere studentenaantallen voor de CMD-opleiding van de HAN: de instroom is tussen 2021 en 2023 met 35% gedaald. De opleiding heeft maatregelen genomen om deze daling tot staan te brengen. Zij heeft zich dit jaar laten adviseren door jongerenmarketingbureau YoungWorks over de vorm en inhoud van de voorlichtingsactiviteiten. Een aantal van deze adviezen (over bijvoorbeeld websites, brochures, open dagen) heeft de opleiding al geïmplementeerd bij haar instroomactiviteiten. Daarnaast heeft de opleiding door YoungWorks een onderzoek uit laten voeren naar een kansrijk aanvullend opleidingsaanbod.

Begeleiding

De studenten krijgen begeleiding van hun leercoaches in groepen van tien. Sinds de transitie ligt de nadruk op het didactisch coachen: de docenten in hun rol als leercoach geven de studenten gerichte feedback. Zij stellen vragen die het denkproces en het handelingsrepertoire van de studenten bevorderen. Op dinsdagen en donderdagen zijn de studenten actief in het gebouw van de opleiding aan het werk, in 'de werkplaats.' Deze dagen beginnen met instructies van de

docenten. Daarna gaan de studenten aan het werk, individueel of in groepen. Ze werken dan aan prototypes of experimenten, waarbij ze elkaar en hun docenten opzoeken voor tips en voor feedback. Dit is ook de kern van het werk van de leercoaches in de hoofdfase, waar zij de studenten in toenemende mate hun eigen verantwoordelijkheid laten nemen.

De CMD-opleiding heeft extra aandacht voor studenten met een functiebeperking. Er zijn sinds jaar en dag senior-studentbegeleiders, die hun inmiddels ruime ervaring en expertise voor deze groep studenten inzetten. Zij maken de studeerbaarheid zo groot mogelijk voor bijvoorbeeld studenten uit het autistisch spectrum, voor studenten die slechtziend zijn, dyslectisch of rolstoelgebonden. Ten slotte is er in de afstudeerfase extra begeleiding mogelijk via de zogeheten 'afstudeerklas', met speciale coaching voor studenten die problemen ervaren tijdens dit traject.

In het gesprek van het panel met de studenten vertelde een van hen dat studenten die net van de havo komen vaak moeite hebben met zelfstandigheid. Hij heeft gezien dat studenten daar niet altijd goed mee om kunnen gaan. De docenten verwachten immers dat je wel zelf op zoek gaat naar de begeleiding. De studenten waar het panel mee heeft gesproken zijn te spreken over de begeleiding die ze krijgen. De docenten zijn volgens hen goed bereikbaar en behulpzaam. De deeltijdstudent gaf aan dat de docenten via MS Teams goed bereikbaar zijn. Deze student vond dat praktisch tijdens zijn ontwerp practicum, de korte lijnen met zijn leercoach. Het panel concludeert uit de gesprekken met zowel de studenten als de docenten dat de begeleiding -en daarmee ook de informatievoorziening- goed op orde is.

Docenten

Het docententeam van de opleiding (65 personen) is voldoende geschoold voor de uitvoering van het onderwijs. Er zijn relatief veel docenten met een bachelor-graad (40%), die veelal uit het vakgebied van CMD komen. Zij dragen zorg voor het hoge praktijkgehalte en technische vakmanschap dat deze opleiding nodig heeft. De overige docenten zijn mastergeschoold. De docenten hebben een opleidingsachtergrond in met name industrieel of grafisch ontwerpen, communicatie, of media en innovatie. Een van de docenten is gepromoveerd, en een andere docent is bijna klaar met een proefschrift. Een groot deel van het docententeam (80%) is BKE-gecertificeerd (BasisKwalificatie Examinering) en heeft daarnaast de BDB-opleiding (Basiskwalificatie Didactische Bekwaamheid) afgerond; vier van hen beschikken over de SKE-kwalificatie (Senior Kwalificatie Examinering).

Het management onderschrijft het grote belang van professionalisering voor het docententeam. In de zelfsturende, zogeheten hometeams dragen docenten samen zorg voor hun benodigde professionalisering. Veel aandacht gaat momenteel uit naar verdere professionalisering rond programmatisch toetsen en didactische coaching. De transitie van docent naar inhoudelijke coach is een relatief stevige overgang geweest, die, ondersteund door goede professionaliseringsactiviteiten goed gestalte krijgt. Dat blijkt ook uit het Professionaliseringsplan, met, naast scholing rond coaching, een lange lijst van overige en op individueel niveau aangevraagde trainingen.

Het panel heeft gevraagd naar de wijze waarop de opleiding haar curriculum actueel houdt. Zij ziet een docententeam dat actief bezig is met hun verdere inhoudelijke professionalisering. De docenten hebben de nodige werkdruk rond de invoering van het programmatisch toetsen

ervaren. Hun werkdruk is nog steeds hoog maar aanvaardbaar. Het panel ziet dat de docenten actief werken aan hun vakinhoudelijke deskundigheid en moedigt hen aan om via hun hometeams de belangrijkste ontwikkelingen op het CMD-gebied goed, structureel en diepgaand te blijven volgen. Ten slotte adviseert het panel de opleiding om verdere opscholing naar masterniveau -en waar mogelijk PhD-niveau- te stimuleren, naar percentages van het personeel die gangbaar zijn voor dit type opleiding.

Opleidingsspecifieke voorzieningen

Tijdens de agenderende audit heeft het panel een rondleiding gekregen langs de belangrijkste opleidingsspecifieke voorzieningen voor de CMD-studenten, zoals het usability lab, de filmstudio, de animatie studio, een sound studio en een uitleenfaciliteit. De getoonde voorzieningen blijken vrijwel allemaal relatief nieuw en state-of-the-art te zijn. Tijdens de rondleiding werd het panel over de details ingelicht door professionele en toegewijde praktijkinstructeurs.

Standaard 3 Toetsing

De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor standaard 3. Dit geldt voor zowel de voltijd- als de deeltijdvariant van de opleiding. Het toetsbeleid en de toetsuitvoering zijn uitgewerkt naar een doordacht systeem van programmatisch toetsen bij de voltijddopleiding. Bij de deeltijddopleiding is de toetsing meer holistisch, want er is hier minder ruimte voor het tijdsintensieve programmatische toetsen. Er is kwaliteitszorg op twee manieren: de kwaliteitszorg vanuit de opleiding zelf en het borgen van kwaliteit vanuit de examencommissie. Door dit systeem van kwaliteitszorg is de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de toetsing voldoende. Dit geldt ook voor het afstudeerproces, met een duidelijke fasering en helder ingevulde beoordelingsformulieren, in de ogen van het panel. Voor deze vierdejaarsstudenten (uitfaserend) is het afstudeerproces goed inzichtelijk gemaakt. Er is voldoende toetsdeskundigheid en de opleiding evalueert het formatieve toetsen stelselmatig. Dit gebeurt ook samen met de studenten, die waardering tonen voor de integratie van leren en toetsen. De examencommissie heeft een adequaat borgingsplan en is in control van haar taken. Het panel heeft vastgesteld dat alle partijen die bij de toetsing betrokken zijn -examencommissie, docenten en studenten- hun verantwoordelijkheid hierbij daadwerkelijk nemen.

Onderbouwing

De opleiding heeft een helder toetsbeleid dat is uitgewerkt naar een doordacht en goed uitgewerkt systeem van programmatisch toetsen. Dit systeem is twee jaar geleden ingevoerd. Betrokken docenten en examinatoren zijn op dit moment voldoende toets- en handelingsbekwaam, met ruimte voor doorontwikkeling. Het vinden van de juiste taal bij het geven van feedback is hierbij nog een aandachtspunt. Tijdens het visitatiebezoek heeft het panel goed kennis kunnen maken met het systeem van programmatisch toetsen, zoals de opleiding dit voor de voltijddopleiding heeft geïntroduceerd. Er zijn diverse gesprekken geweest met de docenten die zich hier verder in gespecialiseerd hebben en een expertrol vervullen. Het panel heeft ook een aantal uitwerkingen gezien, die vertrouwen wekken dat de opleiding deze wijze van toetsen adequaat hanteert. Bij de deeltijddopleiding is de toetsing anders ingericht, omdat de doelgroep en de omstandigheden anders zijn. Toetsing gebeurt hier meer holistisch, op basis van afsluitende en goed georganiseerde assessments.

Toetsbeleid

Het toetsbeleid van de opleiding CMD van de HAN is in lijn met de landelijke ontwikkelingen en de ontwikkelingen die binnen de HAN leidend zijn. Het belangrijkste punt van aandacht voor de toetsing is hierbij enerzijds de kwaliteit van het beoordelen (het formatieve evalueren) en anderzijds het beslissen (de student al of geen studiepunten toekennen). Deze opleiding CMD stelt zich hierbij op als een lerende organisatie. Zij streeft naar continue verbetering van de kwaliteit van hun toetsen en beoordelingen. Zij heeft hierbij in gezamenlijkheid gekozen voor programmatisch toetsen. In deze context heeft toetsing voor de opleiding drie functies: het dient om studenten te sturen en stimuleren (leerfunctie), om beslissingen over de studievoortgang te onderbouwen (beslisfunctie), en om de kwaliteit van het geboden onderwijs te optimaliseren

(evaluatiefunctie). De toetsmomenten, datapunten genoemd bij deze opleiding, stellen de docenten in staat om feedback te geven aan de studenten. Studenten kunnen zelf datapunten inbrengen en er zijn vaste datapunten, om hun ontwikkeling aan te tonen en om te laten zien dat zij aan de leeruitkomsten voldoen. Er zijn 'single point rubrics,' waarbij een voldoende prestatie op elk criterium het uitgangspunt is. Dit zorgt ervoor dat studenten en docenten onderling en met elkaar in gesprek gaan over wanneer het materiaal wel of niet voldoet. Op deze manier worden de datapunten leermomenten voor de studenten.

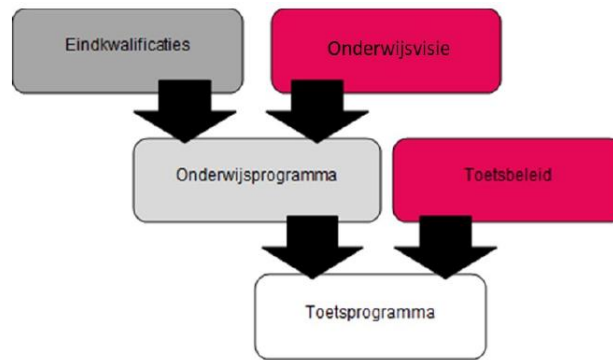
Deze wijze van toetsing is constructively aligned met het onderwijsmodel: er is aansluiting tussen de beoogde leerresultaten (de eindkwalificaties), de leer- en onderwijsactiviteiten in het curriculum, en het systeem van toetsing. Dit sluit volgens de opleiding aan bij wat ontwerpers in de praktijk doen als ze een ontwerpproces volgen. Op basis van een centrale ontwerpvrage verzamelen ontwerpers inzichten, die zij conceptualiseren en vertalen naar prototypes. Samen met hun opdrachtgevers evalueren zij deze prototypes volgens de doelen die zij met hun opdrachtgevers vooraf hadden gesteld. Alle op elkaar voortbouwende tussenresultaten leiden bij een ontwerpproces tot het definitieve ontwerp. Volgens hen helpt het systeem van toetsing de studenten op een vergelijkbare manier om:

- via een mensgericht ontwerpproces en een professionele werkwijze waardevolle digitale interactieve producten en diensten te ontwerpen;
- regie en verantwoordelijkheid te nemen over ontwerpactiviteiten en ontwerpen en
- zich duurzaam en zelfstandig te blijven ontwikkelen (leven lang leren).

Aldus beschouwt de opleiding hun vorm van programmatisch toetsen als een passende voorbereiding op het beroep van ontwerper.

Bij de deeltijdopleiding is de toetsing anders ingericht, meer holistisch, omdat de doelgroep en de omstandigheden anders zijn. De manier van toetsen in de voltijd is hier niet te combineren met de beperkt beschikbare contactmomenten en begeleidingstijd. De deeltijdstudenten werken, dus zij studeren zelfstandiger en hebben meer flexibiliteit nodig bij hun studieprogramma. Zij krijgen de ruimte om hun eindkwalificaties en leeruitkomsten mede aan te tonen door casussen uit hun eigen werkomgeving in de ontwerppraktijk in te brengen.

Voor beide opleidingsvarianten is het toetsbeleid en het daaruit afgeleide toetsprogramma transparant en coherent. Beide vloeien logischerwijs voort uit de eindkwalificaties vanuit het INCMD-profiel met lokale aanvulling en inkleuring (zoals het bevorderen van inclusiviteit en sociale cohesie), de onderwijsvisie zoals samengevat in het CMD-Arnhem Manifest, en het daaruit voortvloeiende onderwijsprogramma. Figuur 5 geeft hiervan een schematisch overzicht:

Figuur 5: samenhangend toetsbeleid, gebaseerd op het HAN-Toetsbeleid (bron: Toetsbeleid CMD, 2023)

Door het systeem van kwaliteitszorg dat de opleiding hanteert is de validiteit, betrouwbaarheid en transparantie van de toetsing voldoende. Het gehanteerde toetsbeleid beschrijft zowel de visie op toetsing als het proces van beoordelen en beslissen. Docenten en studenten evalueren samen het onderwijs en de toetsing, na afloop van de cursussen en modules. Verder zijn er kalibratiesessies om de betrouwbaarheid van de toetsing te vergroten. Volgens de opleiding lukt het echter niet altijd om hier tijd voor vrij te maken. Wel beschikt het overgrote deel van de docenten (80%) over de BasisKwalificatie Examinering (BKE), en er zijn vier docenten die SKE-gekwalificeerd zijn (Senior Kwalificatie Examinering). De toetsdeskundigheid is daarmee op orde.

Het panel onderkent dat het huidige toetsbeleid up-to-date is, en herkent de constructive alignment van beoogde leerresultaten naar het programma en de toetsing. Hoewel het programmatisch toetsen recent is ingevoerd, heeft het panel er vertrouwen in dat de opleiding op dit gebied een effectieve, lerende organisatie is. Er is voldoende toetsdeskundigheid en de opleiding evalueert het formatieve toetsen stelselmatig, ook met hun studenten.

Toetsuitvoering, bij het voltijd- en deeltijdprogramma

Het toetsbeleid is vertaald in een toetsprogramma, dat bij de voltijddopleiding werkt met een beslismoment per cursus (van 15 of 30 EC). Dit geeft volgens de opleiding een zo volledig mogelijk beeld van de kwaliteiten en leerontwikkelingen van de student. Studenten verzamelen gedurende een langere periode feedback op hun leerproces en resultaten bij docenten, medestudenten en experts. Omdat er veel informatie is uit de datapunten, kan het resultaat van het beslismoment geen verrassing zijn voor studenten. Er zijn ook tussentijdse beoordelingsmomenten en meerdere voortgangsgesprekken met de studentbegeleiders die de studenten en hun docenten inzicht geven over hun voortgang. Op geplande momenten neemt de besliscommissie een summatieve beslissing over de behaalde studiepunten. Dit gebeurt op basis van de feedback op alle datapunten die horen bij de leeruitkomsten van de cursus. De besliscommissie kijkt hierbij naar de geaggregeerde feedback van de verschillende datapunten, en waar nodig naar de datapunten zelf.

De toetsuitvoering bij de deeltijddopleiding verloopt anders. Per module zijn er vier leerwerkgroepen en een ontwerp practicum. De vijf grote modules (behalve professional skills, de minor en het afstudeersemester) hebben zeven leeruitkomsten, die worden afgesloten met voldaan/niet voldaan. De studenten krijgen hierbij kwalitatieve feedback op basis van een rubric. De theorie van de leerwerkgroepen wordt getoetst met een schriftelijke toets (10% van het eindcijfer). Als de studenten aan alle voorwaarden hebben voldaan, gaan zij op voor het afsluitende assessment. De docenten hebben dan de holistische beoordeling vastgesteld, op

basis van de geleverde prestaties (65% van het eindcijfer). Tijdens de presentaties van hun showcaseportfolio's bij dit afsluitende assessment tonen de studenten hun groei als ontwerpers en hun reflectieve vermogen (25% van het eindcijfer).

De studenten waar het panel mee heeft gesproken waarderen de integratie van leren en toetsen. Zowel de voltijdsstudenten als hun eigen docenten moesten hier eerst aan wennen, met name vorig jaar, toen dit voor iedereen nieuw was. Soms sloten de datapunten nog niet goed aan op de leeruitkomsten. In de gesprekken vertelde een tweedejaars student echter dat de feedback steeds duidelijker wordt, en dat het verwerken ervan steeds beter gaat. Er is altijd voldoende begeleiding. Een andere student zegt dat zij goed kunnen werken met de datapunten als leermomenten. De studenten (een van hen zit in de opleidingscommissie) vertelden ook dat de organisatie hiervan vorig jaar nog niet op orde was: de rubric en de feedback waren niet altijd helder, ook niet aan wie je die feedback moest sturen. De werkdruk onder docenten was toen heel hoog. Dit lijkt nu beter te gaan, volgens hen. De deeltijdstudent geeft aan dat zij als studenten altijd heel concrete feedback krijgen, waar je als student mee verder kunt.

Het panel heeft een uitgebreide toelichting gekregen over de wijze van toetsing bij de opleiding, en de variatie aan toetsvormen, door twee leden van de curriculumcommissie. Deze toelichting omvatte zowel het onlinesysteem dat de opleiding gebruikt (Scorion), als een aantal voorbeelden van ingeleverd werk door studenten, zoals toetsdossiers en datapunten. Voorbeelden van datapunten bij deze CMD-opleiding zijn: presentaties, verslagen (bijvoorbeeld in de vorm van praatplaten, clips, videos, moodboards, storyboards, of analyses van bestaand werk), en kennistoetsen om theoretische kennisverwerving en -toepassing aan te tonen. Verder zijn er datapunten in de vorm van beroepsproducten, zoals deel- en eindresultaten van ontwerpactiviteiten waarmee studenten hun ontwerpvaardigheden aantonen. Verzamelde feedback van medestudenten (peer-feedback), docenten en andere experts geldt ook als feedback horend bij een datapunt. Ten slotte zijn er datapunten in de vorm van 'zelfevaluaties' en reflecties om de ontwikkeling aan te tonen. Zodoende is er een mix van toetsvormen die passend is voor een dergelijke ontwerpopleiding.

Het panel heeft zowel het onlinesysteem als het nodige door studenten ingeleverde werk kunnen inzien. Zij heeft vertrouwen in de manier waarop de opleiding het programmatisch toetsen hiermee vormgeeft. Het systeem werkt goed maar het is relatief nieuw. Daarom adviseert het panel de opleiding verder om waakzaam te blijven over de kwaliteit van de feedback en werkdrukissues voor docenten rond toetsing. Zij ziet dat de studenten tevreden zijn over de toetsing, en moedigt de opleiding aan om het systeem van toetsing te blijven door ontwikkelen.

Opzet afstuderen

In de transitie heeft de opleiding ook het afstudeertraject aangepast, hoewel dit grotendeels ongewijzigd blijft. De belangrijkste wijziging zit in de begeleiding, die vanaf volgend jaar meer groepsgewijs zal gebeuren. De studenten zoeken zelf een afstudeerplek, en daarbij ondersteunt het Praktijkbureau van de academie hen. Er is een website beschikbaar met alle relevante informatie voor de studenten. Daarnaast is er een heldere afstudeerhandleiding voor het huidige programma, met goede verwijzingen voor voltijd- en deeltijdstudenten, of over afstuderen op het opzetten van je eigen bedrijf. De opleiding heeft haar eigen digitale workflowsysteem, iSAS, ontwikkeld. De student krijgt een eigen afstudeercommissie toegewezen, met een docentbegeleider en een assessor die de inhoudelijke begeleiding verzorgen. Zij bezoeken de

studenten op hun afstudeerwerkplekken, en beoordelen het projectplan met stoppen of doorgaan. Er zijn harde deadlines die het proces goed afbakenen. Op tachtig procent van de afstudeerperiode levert de student het uitgevoerde werk in voor feedback, en volgt er een tweede beoordeling (stoppen of doorgaan). De twee examinatoren in de afstudeercommissie beoordelen het geschreven werk onafhankelijk van elkaar volgens het vierogen-principe. In het bijzijn van de bedrijfsbegeleiders presenteren de studenten hun werk. Daarna beoordelen de examinatoren het geheel, met de bedrijfsbegeleiders in een adviserende rol, met als resultaat 'geslaagd, gezakt of herkansen'.

Uit gesprekken met de docenten die het afstuderen begeleiden bleek dat zij tevreden zijn over de gehanteerde werkwijze bij het afstuderen tot nu toe. Daarnaast verwachten zij dat de groepsgewijze begeleiding volgend jaar zal zorgen voor een hoger rendement bij het afstudeerproces. De studenten kunnen hierbij dan meer geschikte datapunten formuleren, met voldoende feedbackmomenten en mogelijkheden voor het verzamelen van datapunten. Het panel vindt dat het proces van afstuderen de studenten goed in staat stelt om aan te tonen dat zij op bachelorniveau fungeren. De begeleiding is adequaat, de deadlines zijn helder, en systemen zorgen voor een goede ondersteuning van het geheel. De beoordelingsformulieren zijn volledig qua opzet, en in de regel op navolgbare wijze ingevuld door de examinatoren.

Borging

De examencommissie van de Academie IT & Mediadesign stelt zich garant voor de kwaliteit van de examinering en van het diploma van de CMD-opleiding. Zij is verantwoordelijk voor de borging van de kwaliteit van het toetsprogramma, de toetsen, de toetstaken en de toetsorganisatie. Zij stelt de kwaliteit van toetsing vast. De examencommissie wijst de examinatoren aan en borgt hun toetsbekwaamheid, inclusief het BKE-certificaat. Ook heeft de examencommissie een online-omgeving opgezet waar toetsconstructeurs en examinatoren verschillende handreikingen kunnen vinden. Uiteindelijk beoordeelt de examencommissie of het gerealiseerde eindniveau van een afgestudeerde voldoet aan de eisen die daaraan gesteld zijn.

Uit het gesprek van het panel met de examencommissie bleek dat zij haar borgende taken serieus neemt en in control is. Ze werken niet met een aparte toetscommissie maar hanteren zelf checklists om de kwaliteit van toetsen te onderzoeken en hun bevindingen aan te geven. Ze werken daarvoor veel samen met de curriculumcommissie, die de inhoudelijke regie voert en dicht op het onderwijs zit. Deze commissie is deskundig op het gebied van programmatisch toetsen, en helpt de examencommissie en het management om verbeteringen door te voeren. Er zijn korte lijnen: de examencommissie checkt direct bij docenten als ze bijvoorbeeld vragen heeft over onderdelen van het programmatische toetsen. Het is volgens de examencommissie immers arbeidsintensief om dit alles zelf uit de systemen te moeten halen. Daarbij blijft het van belang dat de docenten en studenten het systeem voeden met de juiste informatie voor de besliscommissie. Op basis van haar ervaringen bij de CMD-opleiding is de examencommissie positief over de goede ontwikkelingen die zij zien bij het programmatisch toetsen. Er is ook een extern lid aan de examencommissie toegevoegd. Dit extern lid verzorgt de trainingen die de leden nodig hebben om hun taak naar behoren te kunnen verrichten.

De onderwijsteams komen regelmatig -soms zelfs wekelijks- bij elkaar, om te kalibreren, en betrekken daar ook de studenten bij. De docenten bespreken dan de datapunten die in die week aan de orde zijn. De opleiding ziet het verbeteren van de datapunten als een van de uitdagingen.

Die zijn nog vaak in de vorm van verslagen, en kunnen verbeteren in termen van complexiteit en diversiteit. Daarnaast geven de vertegenwoordigers van de docententeams in het gesprek met het panel aan dat er soms verschillende perspectieven in de beoordeling zijn bij docenten. Dat is geen probleem, vinden zij, als de studenten daar maar van op de hoogte zijn. Inmiddels is er een criteriumlijst voor docenten. In die lijst hebben zij vastgelegd hoe zij de leeruitkomsten kunnen interpreteren om de datapunten het beste te beoordelen. Aan het einde van de week houden zij een schouw, samen met de studenten, en dat draagt ook bij aan gezamenlijke kalibratie.

Het panel is positief over de toetsing en de borging. De examencommissie blijkt betrokken te zijn en in control. Er is veel dialoog: bij de examencommissie, met de curriculumcommissie, in de docententeams, met de studenten. Het panel stelt vast dat iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt bij het toetsen.

Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten

De opleiding toont aan dat de beoogde leerresultaten zijn gerealiseerd.

Conclusie

De opleiding **voldoet** aan de basiskwaliteit voor standaard 4. Dit geldt voor zowel de voltijd- als de deeltijdvariant van de opleiding. Het panel heeft vijftien afstudeerwerken gezien uit de oude opzet, verdeeld over de vier afstudeerprofielen Content Design, Experience Design, Business Media Design en Interaction Design. Deze eindwerken voldeden in hun ogen aan het vereiste eindniveau. Vanaf het komende studiejaar studeren de CMD-studenten van deze opleiding alleen nog af in het laatstgenoemde profiel. Tot nu toe studeren zij meestal af bij bedrijven of andere organisaties, soms via een lectoraat of op hun eigen bedrijf. Daarna vinden de alumni van de CMD-opleiding van de HAN in het algemeen goed hun weg op de arbeidsmarkt. Zij starten in een veelheid aan functies die qua inhoud en niveau goed aansluiten op hun studie. De alumni van de voltijdsvariant zijn tevreden over hun genoten opleiding en huidige functie, en de alumni van de deeltijdsvariant zelfs zeer tevreden.

Onderbouwing

Producten van afgestudeerden

De studenten van de beide varianten van de opleiding studeren af in leerjaar 4, nu nog in een van vier afstudeerprofielen. Zo richten de studenten in het afstudeerprofiel Content Design (CD) zich op het ontwerpen van (interactieve) content voor websites, interactieve ervaringen of transmedia campagnes; bij Experience Design (ExD) ontwerpen zij interactieve belevingen met een sterk verhalende component, zoals games of museuminstallaties; bij Business Media Design (BMD) leren de studenten zakelijke mediaproducten te ontwerpen voor de interne en externe communicatie van organisaties; en ten slotte, bij Interaction Design (IxD) ontwerpen zij interactieve producten met een sterk functionele component, zoals websites of apps. In het gesprek met het panel gaven de docenten aan dat de overgrote meerderheid van de studenten afstudeert bij bedrijven of andere organisaties in het beroepenveld van CMD. Daarnaast krijgt een klein aantal studenten hun afstudeerprojecten toegewezen vanuit onderzoeksprojecten bij het lectoraat. Een derde groep doet de afstudeerstage in hun eigen bedrijf. Dit zijn vaak ZZP'ers. In plaats van een bedrijfsbegeleider krijgt deze laatstgenoemde groep een virtuele opdrachtgever toegewezen vanuit een pool die betrokken is bij het ondernemerschapsonderwijs van de HAN. Daarnaast zien de docenten nu niet direct mogelijkheden voor een vierde groep studenten, die meer ruimte zou kunnen krijgen om op eigen werk af te studeren. Als studenten dit willen moeten ze met hun leercoach in gesprek gaan, om vast te stellen hoe doordacht het plan is, en of het haalbaar of uitvoerbaar is. Het panel wil de opleiding echter adviseren om, na onderzoek uiteraard, de studenten die dit willen te laten afstuderen op een eigen project waarvoor een opdrachtgever niet noodzakelijk is. Zo heeft het panel dit besproken met de opleiding tijdens de visitatie.

Het panel heeft vijftien eindwerken ingezien met een goede spreiding over de vier afstudeerprofielen (zie bijlage 2) en de gehanteerde becijfering. Drie voorbeelden van typerende afstudeerwerken van de opleiding zijn een doelgroeponderzoek voor een jongerenorganisatie, een onderzoek naar de juiste wervingsstrategie voor gamers, en een onderzoek naar de juiste

mix aan communicatiemiddelen voor een praktijkproject van een middelbare school. Voor het eerstgenoemde project heeft de student gezorgd voor een sociale mediacampagne die de doelgroep moet gaan verbreden. Het tweede project heeft geresulteerd in een prototype voor een platform dat vraag en aanbod op de arbeidsmarkt voor gamers met specifieke kwaliteiten bij elkaar kan brengen. Voor het laatstgenoemde afstudeerwerk heeft de student verschillende communicatiemiddelen als prototypes ontwikkeld. Deze prototypes vormen de basis voor een gestructureerde en visueel aantrekkelijke mix aan communicatiemiddelen, die de betrokkenheid van bedrijven bij het praktijkgerichte programma van deze school gaan verhogen.

De door het panel beoordeelde eindwerken voldeden aan het vereiste eindniveau. Zij waren van een voldoende tot goed niveau, met producten die relevant zijn voor het afstudeerprofiel. De studenten maakten in voldoende mate duidelijk welk proces zij hebben gevolgd, welke methodes zij hebben gebruikt, welke besluiten zij hebben genomen en hoe zij de theorie hebben verwerkt. Een van de bestudeerde eindwerken was door de opleiding als excellent beoordeeld (met een tien). Het panel was het daarmee eens en constateerde dat dit afstudeerproduct goed en degelijk was gedocumenteerd, met een goed doordacht resultaat. In het algemeen constateert het panel echter dat er relatief veel aandacht uit gaat naar het onderzoeks- en ontwerpproces, maar relatief weinig naar het resultaat en de kwaliteit van het eindproduct zelf. Vandaar dat het panel de opleiding aanbeveelt om, naast de nadruk op het proces en de verantwoording van de gekozen methodes, ook meer aandacht te hebben voor de uitwerking daarvan in een resultaat of een product (prototype): dit zal niet alleen leiden tot concrete en haalbare, maar ook tot regelmatig verrassende en vernieuwende oplossingen voor de opdrachtgevers en de eindgebruikers.

Functioneren afgestudeerden

Afstudeerde CMD'ers zijn veelal werkzaam bij bedrijven in de creatieve industrie, zoals de media- en entertainmentindustrie en de creatief-zakelijke dienstverlening. Zij werken inhouse bij organisaties, bij ontwerp bureaus of als zelfstandig ondernemers (veelal ZZP'ers). Zij hebben vooral functies als ontwerpers in de rol van user experience (UX) designer, user interface (UI) designer, of product designer. Daarnaast functioneert een aantal van hen als software-ontwikkelaar, of werken zij in meer specialistische functies zoals UX-researcher of motion designer (ontwerpers van animaties). Verder vinden CMD'ers werk als art directors, content marketeers, innovatiemanagers, creative developers, of werken zij aan het zichtbare deel van websites als front-end developers.

In het algemeen vinden de alumni van de CMD-opleiding van de HAN goed hun weg op de arbeidsmarkt. De afgestudeerden functioneren op een voldoende niveau in de praktijk, zo blijkt uit gesprekken tijdens het visitatiebezoek en uit alumni-onderzoek. De organisaties die met afstudeerders van de opleiding hebben gewerkt blijken vooral tevreden over de persoonlijke en praktische vaardigheden van de studenten, en over de kwaliteit en het niveau van hun deliverables. Een van de alumni waar het panel mee heeft gesproken bevestigde dit beeld. Deze alumna heeft na de bachelor eerst verder gestudeerd bij de universiteit, maar heeft veel geleerd van de CMD-opleiding. Naast communicatie op professioneel niveau heeft de alumna in de beroepspraktijk nog veel aan de designmethoden die zijn geleerd. Een andere alumna die nu werkt bij een grote verzekeringsonderneming, vindt dat het procesdenken zoals zij dat in de CMD-opleiding heeft geleerd, nog steeds toepasbaar is en wordt gebruikt.

Het panel heeft waardering voor de manier waarop de opleiding de studenten opleidt voor de arbeidsmarkt. De studenten blijken goed hun weg te vinden naar passende ontwerpfuncties, en het werkveld stelt hun kennis en vaardigheden op prijs.

Eindoordeel over de opleiding

	Communication and Multimedia Design, voltijd en deeltijd
<i>Standaard 1 Beoogde leerresultaten</i>	Voldoet
<i>Standaard 2 Onderwijsleeromgeving</i>	Voldoet
<i>Standaard 3 Toetsing</i>	Voldoet
<i>Standaard 4 Gerealiseerde leerresultaten</i>	Voldoet

De oordelen zijn gewogen volgens de beslisregels van de NVAO. Op basis hiervan beoordeelt het visitatiepanel de kwaliteit van de bestaande bacheloropleiding Communication and Multimedia Design van Hogeschool Arnhem Nijmegen als **positief**.

Aanbevelingen

Standaard 1

- Het panel beveelt de opleiding aan om naast de sterke focus op de procesgerichte kant van het ontwerpen ook altijd een stevige basis van ambachtelijkheid aan te bieden. Hierbij staat de kwaliteit van het 'maken' en van het eindproduct (prototype) centraal. Ambachtelijkheid zou altijd basaal aanwezig moeten zijn in het onderwijsaanbod, zodat iedere student ook op dit vlak gevoel voor kwaliteit ontwikkelt.
- Het panel beveelt de opleiding aan om de aanwezige focus van de opleiding consequent en explicieter in de voorlichting aan toekomstige studenten mee te nemen.
- Het panel beveelt de opleiding aan om zowel humanity centered design als contextualiteit nog zichtbaarder te maken in de beoogde leeruitkomsten. Dit is erop gericht dat studenten leren om de maatschappelijke context en impact nog meer centraal te stellen, thema's in een bredere, ook abstractere, context te plaatsen, de vraag achter de vraag te exploreren, en ethische dilemma's te herkennen en beschouwen.
- Het panel beveelt de opleiding aan om het werkveld sterker bij de opleiding te betrekken, door te zorgen dat de beroepenveldcommissie (BVC) vaker vergadert en met een aantrekkelijke agenda. Zodoende winnen de adviezen van de BVC nog aan kwaliteit en waarde voor de opleiding.

Standaard 4

- Het panel beveelt de opleiding aan om bij het afstuderen, naast de nadruk op het proces en de verantwoording van de gekozen methodes, ook meer aandacht te hebben voor de uitwerking daarvan in een resultaat of product (prototype).

Bijlagen

1. Bezoekprogramma

Datum : 2 oktober 2024

Tijd : 10.00 – 17.30 uur

Locatie : Ruitenberglaan 26, Arnhem

Tijd	Onderdeel	Aanwezig vanuit CMD
10.00 – 10.30 uur	Ontvangst accreditatiepanel	- Academiedirecteur AIM - Academiemanager CMD - Accreditatieteam CMD
10.30 – 10.45 uur	Paneloverleg	
10.45 – 11.30 uur	Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties	Groep van maximaal acht personen bestaande uit een combinatie van: - Regieteam CMD - Curriculumcommissie CMD - Lectoraat - Werkveldvertegenwoordigers en alumni - Docenten voltijd en deeltijd
11.30 – 11.45 uur	Paneloverleg	
11.45 – 12.30 uur	Standaard 2: Onderwijsleeromgeving	Groep van maximaal acht personen bestaande uit een combinatie van: - Regieteam CMD - Curriculumcommissie CMD - Lectoraat - Werkveldvertegenwoordigers en alumni - Docenten voltijd en deeltijd - Studenten voltijd en deeltijd
12.30 – 13.15 uur	Lunch panel inclusief paneloverleg	
13.15 – 14.00 uur	Studentengesprek	Gemengde groep van maximaal acht voltijd- en deeltijdstudenten

14.00 – 14.45 uur	Standaard 3: Toetsing	Groep van maximaal acht personen bestaande uit een combinatie van: - Curriculumcommissie CMD
		- Examencommissie AIM - Examinatoren - Docenten voltijd en deeltijd
14.45 – 15.00 uur	Paneloverleg	
15.00 – 15.45 uur	Standaard 4: Gerealiseerde eindkwalificaties	Groep van maximaal acht personen bestaande uit een combinatie van: - Regieteam CMD - Curriculumcommissie CMD - Lectoraat - Werkveldvertegenwoordigers en alumni - Docenten voltijd en deeltijd - Studenten voltijd en deeltijd
15.45 – 16.15 uur	Managementgesprek	- Academiedirecteur AIM - Academiemanager CMD - Accreditatieteam CMD
16.15 – 17.15 uur	Beoordelingsoverleg panel	
17.15 – 17.30 uur	Terugkoppeling van het panel aan de opleiding	- Academiedirecteur AIM - Academiemanager CMD - Lid College van Bestuur HAN - Gemengde groep van betrokkenen vanuit CMD

2. Bestudeerde documenten

- CMD Zelfevaluatie­rapport, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, juni 2024
- INCMD, Communication & Multimedia Design, Beroeps- en competentie­profiel (International Network of Communication & Multimedia Design, 2021)
- HAN Koersbeeld, 2022-2028, voor een slimme, schone en sociale wereld van morgen (2022)
- Academieplan 2023-2025, Academie voor IT en Mediadesign
- Ontwikkelhandleiding CMD, Hogeschool van Arnhem en Nijmegen, versie 4 (2024)
- Bulthuis, het ZelCom-model, grip op competentieniveaus (2013)
- Inschrijvingsreglement voor de opleiding CMD, voltijd en deeltijd, 2024-2025
- Jaarverslag EC AIM 2022-2023, Academie voor IT en Mediadesign
- Opleidingsstatuut en Onderwijs- en Examenregeling Bacheloropleiding, Communication & Multimedia Design, Deeltijd 2024-2025
- Opleidingsstatuut en Onderwijs- en Examenregeling Bacheloropleiding, Communication & Multimedia Design, Voltijd 2024-2025
- Stagehandleiding CMD-profielen, 2024-2025, CMD HAN
- Afstudeerhandleiding HBO-ICT en CMD, 2024-2025 (HAN University of Applied Sciences)
- Groei voor Communication and Multimedia Design, YoungWorks (maart 2024)
- Overzicht personeel CMD HAN
- Professionaliseringsplan, CMD HAN
- Toetsbeleid CMD, voltijd (2024a) en deeltijd (2024b), Academie voor IT en Mediadesign
- HBO Monitor ROA, B CMD HAN, voltijd 2022-2023
- HBO Monitor ROA, B CMD HAN, deeltijd 2022-2023

Ten slotte, de vijftien geselecteerde eindwerken vormen een afspiegeling van de afstudeerprofielen en varianten (en het aantal studenten per variant), en hun waardering. Zie de onderstaande tabel voor de uitsplitsing:

Afstudeerprofiel:	Variant:	Aantal geselecteerde eindwerken:
Content Design (CD)	Voltijd	5
Content Design (CD)	Deeltijd	2
Business Media Design (BMD):	Voltijd	2
Business Media Design (BMD):	Deeltijd	1
Experience Design (ExD):	Voltijd	4
Interaction Design (IxD):	Deeltijd	1
Totaal:		15